

6. A népi vallásosság emlékeinek ez a nemcsak leíró, illetve leltározó gyűjtése, hanem értelmező elemzése, Erdélyi Zsuzsanna archaikus ima-gyűjtéséhez hasonló megjelentéseket tartogathat még számunkra.

Jegyzetek: 1. Kiadatlan kéziratából a budapesti Néprajzi Múzeum Ethnológiai Adattára, EA 2814. II. 366. — 2. Batthyányi Boldizsár községi várkapitány misekönyve. — 3. Gönczi: Karácsony éjjeli ostyajárás. Ethnografia, 1930. 84. o. — 4. Volly István: Karácsonyi és Mária-énekek. Bp. 1982. 83. sz. — 5. Nagyszombati Kódex, 1512—13; Nyelvelméltár III. 57. — 6. Mindkettő a multszázadi ponyvából. A XVI. sz. kodexirodalma és a népi ponyvairódalom rejtett érintkezésének jó példái. — 7. Bártfán, Gutgesell Dávid által Slovacius Péter craccai asztrológus után kiadott „Jvdicvm magyar nyelven 1538. esztendőre”. — 8. Bálint Sándor: Népünk imádságai. Regnum Évkönyv 1937. 30. — 9. Walter János: Üdvözlég Mária. Bp. 1934. 49. o. — 10. Mult századbeli ponyvafüzet saját gyűjtésből, Kapuvárról. — 11. Magyarság Néprajza, 1. kiad. II. 211. o. és Bátky Zsigmond: Aratósarlok a Néprajzi Múzeumban. Néprajzi Értesítő, 1926. 77. o. — 12. Dr. Házi Jenő: Sopron középkori egyháztörténete. Sopron 1939. 99. és 303—4. o. — 13. Sík Sándor: A magyar költők istenélménye. A kettős végtelen. Bp. 1969. I. 211. skk. o.

Kereszty Rókus

A KARIZMATIKUS MEGÚJULÁS AMERIKÁBAN

1. Jelenség

A hatvanas évek közepén az ún. radikális teológia dívott Amerikában.* „A transzcendens, világfölötti Isten a mi korunkban érthetlenné vált... Isten nem más mint a tapasztalati világ legmélyebb alapja... Az egyetlen érthető imádság a mai ember számára a tett és élet imádsága. Az igazi modern liturgia pedig a kulturális és civilizációs munka, az „Evilági Város” építése.” Ilyenfajta jelszavak jelentek meg a népszerűsítő teológiai cikkekben és előadásokban. Még a katolikus teológusok egyik része is elfogadta, hogy az amerikai társadalom elvilágiasodása gyors és visszafordíthatatlan folyamat. Próbálták megmagyarázni, miért oly nehéz a mai kultúrában a közvetlen vallásos élmény és kifejezetten beszélni az Istenről. Meg akarták mutatni, hogyan tapasztalhatjuk meg Isten közvetve, mint evilági élményeink legmélyebb alapját. Jóllehet egyesek komoly eredményeket értek el, elfelejtették vagy gyökerében megkérdő-

* A cikk megírásánál saját tapasztalataimon és két interjúm kívül elsősorban a következő műveket használtam föl: J. H. Fichter, *The Catholic Cult of the Paraclete* (New York: Sheed and Ward, 1975); E. D. O'Connor, *The Pentecostal Movement in the Catholic Church* (Notre Dame, Ind.: Ave Maria Press, 1971); az Amerikai Püspöki Kar két nyilatkozatát (1975 és 1984); a *New Covenant* karizmatikus folyóirat több számát. — Az Európában virágzó karizmatikus megújulásra vonatkozó kiegészítéseket német nyelvterületen működő munkatársaink fűzték hozzá, akik az Osztrák Püspöki Kar megbízásából kiadott dokumentumot: *Geistliche Gemeinde-Erneuerung* (A közösség lelki megújulása, Bécs, 1984 karácsonyán) is figyelembe vették.

jelezték az Istennel való személyes kapcsolat és a kifejezett imádság fontosságát.

Ebben a légkörben egyetlen szakember, teológus vagy szociológus sem sejtette előre, hogy a közeljövő mit érlel. 1967 februárjában a Duquesne-i katolikus egyetemen egy csoport diák és néhány tanár „megkapta a Léleket”. Egy lelkigyakorlat alatt elkezdtek nyelveken szólni. Az Isten szeretete „mint a tenger vize” elárasztotta őket. Békét és örömet éreztek, a Lélek gyengéd és mégis erőteljes jelenlétét. Sok neurozis (depresszió, gyűlölködés, beteges érzékenység) máról holnapra megszűnt: a beteg új életre született. Később kiderült, hogy ennek a lelkigyakorlatnak „előzménye” is volt: két Duquesne-i világi egyetemi tanár megegyezett, hogy mindennap elimádkozzák a Veni sancte Spiritus-t, mert bántotta őket saját és diákjaik lelki életének sivársága. 67 februárjában úgy érezték, imájukat bőségesen meghallgatta az Isten.

A Duquesne-i „pünkösdi” híre és gyakorlata futótűzként terjedt. Hamarosan pentekosztális (pünkösdi), karizmatikus imaközösségek alakultak a Notre Dame katolikus egyetemen és Ann Arbor-ban, a Michigani Állami Egyetemen. Néhány év alatt több száz imacsoport indult szerte az országban több ezer résztvevővel. Sok közöttük anélkül jött létre, hogy más pünkösdi közösségekről hallott volna.

Vizsgáljuk meg, mi történik egy tipikusnak tekinthető amerikai karizmatikus összejövetelen. A gyűlés rendszerint dicsérettel, énekléssel kezdődik: szívük Istenhez irányul, a Lélekkel akar töltekezni. Először angolul fejezik ki örömuket, hálájukat, majd az ének „nyelvekre” csap át. Annak ellenére, hogy gyakran százak és ezrek énekelnek együtt – mindenki a saját „nyelvén” (azaz ahogy a Lélek sugallja) –, meglepő harmóniát, hol halkuló hol erősebben áradó, spontán sokszólamú dallamot hallunk. A résztvevők állítása szerint előfordul, hogy némelyek pl. németül, görögül, olaszul szólalnak meg, bár ezt a nyelvet sohasem tanulták. Ettől eltér J. Fichter ismert jezsuita szociológus állítása, miszerint több száz „nyelv”-et magnóra vettek és szakértőkkel megvizsgáltatták, akik egyetlen „nyelv”-et sem tudtak valamelyik ismert nyelvvvel azonosítani.

Ezt az adományt, a glosszoláliát fontos adománynak tekintik. Az új tag rendszerint a „Lélekben való keresztség”-ben kapja meg a nyelvek adományát, amikor a Lélekkel elelt tagok kézfeltétellel imádkoznak érte. A megkeresztelt így fejezi ki a közösség előtt, hogy egészen, mintegy hangszerül ajánlja fel magát a Léleknek, teljesen Krisztusnak adja át önmagát. Kéri, hogy a Lélek tetszése szerint játsszék rajta. Másrészt a karizmatikusok meggyőződése, hogy az Isten minden értelmet felülmúló misztériumát ezen a minden korlátot meghaladó nyelven közelíthetjük meg.

Az éneket, imát hosszabb-rövidebb szentírási szövegek olvasása szakítja meg, kommentárral vagy kommentár nélkül. Gyakori az is, hogy a résztvevők tanúságot tesznek, azaz elmondják, hogyan avatkozott be Isten az életükbe, milyen jeleket művelt az elmúlt héten. A csoport dicsérő imádsággal felel a tanúságtételre.

Az imagyülés egyik fontos elve a spontaneitás: ne irányítsák a gyűlést szándékosan. A vezető feladata, hogy biztosítsa ezt a hajlékonyságot és tervezetlenséget. Minden előzetes témaválasztás megkötné a Lélek szabadságát. A Szentlélek közvetlenül hat minden szívben és ezért sugallja a résztvevőket, összehangolja imádságaikat, proféciákra, intelmekre és tanúságtételekre készlet.

Vannak ugyanis gyűlések, ahol biblikus értelemben vett „proféciák” is elhangzanak: Isten választott személyein, prófétáin keresztül oktatja vigasztalja és vezeti népét. Természetesen felmerül a kérdés, mikor igaz és mikor hamis a tanítás, prófécia? A páli elv alapján a közösség dönt. Ha egy prófécia a katolikus karizmatikusok számára hitünk tanítása ellen szól, az eleve téves. Így érthető, hogy pl. jóllehet a pünkösdiölők kezdettől fogva nagy tiszteletet és érdeklődést tanúsítanak a protestáns testvérek iránt, — akiktől sok indítást vettek át — amikor egy Notre Dame-i imagyülésen ezek a máriatisztelet ellen prófétáltak, katolikus vendéglátóik finoman, de határozottan kitessekeltek őket az ajtón.

A dicséreteken és hálaadáson kívül, amely az összejöveteleket alaphangját képezi, imádkoznak egymás és a kívülállók szükségeiért is. Egyes csoportok időt és energiát fordítanak gyógyító imádságra is. Kézfeltétellel, esetleg szentelt olajjal való megkenéssel (amely azonban nem azonos a betegek szentsége olajával) imádkoznak a betegért. Nemcsak testi betegségek, hanem lelki, emocionális sérülések gyógyulásáért is. Főleg a mozgalom kezdeti idejében terjedt el, hogy akinek igaz a hite és akiért igaz hittel imádkoznak, az meggyógyul. Ezzel nemegyszer csak fokozódott azoknak a betegeknek a szenvedése, akik mély hitük ellenére sem gyógyultak meg. Ma már kevésbé hangsúlyozzák a testi gyógyulás fontosságát. Elismerik, hogy a hittel viselt testi és lelki szenvedésnek megszentelő ereje van, bekapcsol a kereszt misztériumába.

A karizmatikusok komolyan veszik az ördög létét és működését. Tudják, hogy ahol az Isten Léleke érzékelhetően jelen van, ott a gonosz lélek is erőteljesebben próbálkozik. Az ördögi hatások különböző formái ellen imádsággal, kézfeltétellel küzdenek.

Az előző sorokból is kiérezhető, hogy a Lélek kiáradása az öröm, lelkesedés mellett kérdéseket is vetett föl a szellemek megkülönböztetéséről, a pünkösdi csoportok hovatarozásáról, az egész mozgalom lényeges jegyeiről.

A katolikus karizmatikusok, hogy megkülönböztessék magukat az ún. „klaszikus pünkösdistá mozgalomtól”, először csak a katolikus jelzőt csatolták csoportjaikhoz („Catholic Pentecostals”). 1969-től azonban inkább a Charismatic Renewal in the Catholic Church (Karizmatikus megújulás a katolikus egyházban) nevet hangoztatták; rövidítve: Catholic Charismatic Renewal (Katolikus karizmatikus megújulás).

Az elnevezés hangsúlyeltolódás jele is. Továbbra is sürgetik, hogy éleszünk fel lelkünket az egyház első évtizedeiben oly jelentős — de később hátrébe szorult — karizmák: azaz a glosszolália, profécia, gyógyítás iránt. Mindez

azonban történjék az egyház szentségeiben (főleg a keresztség, bérmálás és eukarisztia) működő Lélek erejében. Mindjobban kikristályosodott az is, hogy a karizmatikus mozgalom lényege a „megújulás”, megtérés az élő Isten Fiához, Jézus Krisztushoz (1Tessz 1,9). Ennek a megtérésnek, ami az Úr adománya, az egész életet kell átfognia, a szívből kell fakadnia. Legtöbbünket gyerekkorban kereszteltek meg, a Lélek már akkor kiáradt reánk. Felnőtt korunkban azonban tudatos, személyes döntéssel kell ezt vállalni, átélni.

A karizmatikus megújulás tehát nem módszertani kérdés, nem is pusztá lelkesedés; a Lélek szabadon ajándékozza magát s gyümölcsei tartóság. Lényeges tehát a megtérés – a Lélek vezetése alatt, – a krisztusi közösségben s ennek tagjaitól támogatva. Aki, így teljes lélekkel, életet megújítóan kötelezi el magát Krisztus mellett, az kap új életet, arra árad ki igazán a Lélek. Ez gyakorlatban azt jelenti, hogy át kell engedni magunkat az Ő működésének, járjon át a megváltás kegyelme Krisztusban, rendezzük életünket teljesen akarata szerint, sugározzuk a megbékélést mások felé is az Egyház szolgálatában.

Az ima értékelése igen sok karizmatikust vezetett a szemlélődő imához, a misztikus élet felső fokára. Ügyelnek, hogy mindez ne történjék tetszelgésből, vagy pusztá „élményhajhászásból”, hanem a Lélek szolgálatára. Minden egyéb adomány, a legfontosabb karizma: a szeretet kiteljesedéséhez kell hogy vezessen (1Kor 13).

A fejlődés újabb szakaszaira hatottak az európai karizmatikusok, akik teológiaiag kritikusabban kezdték vizsgálni a karizma fogalmát, s akiknek nem volt annyi kapcsolata az Amerikában működő pentekosztális (szektás) mozgalmakkal.

A kezdetben egymástól független karizmatikus csoportok hamarosan különböző szervezeti formákba kezdtek tömörülni. Egyik részük ökumenikus egyesülést szorgalmazott. Mások, az eddig meglévő kereteken (plébániákon) kívül próbálták a híveket összefogni. Megalakult az ún. „Covenant Community”, a biblikus értelemben vett „szövetségi közösség”. Célja, hogy a plébániái közösségeknél szorosabb és mélyebb csoportokban ápolja a keresztény életet. Ezekben a közösségekben mindenki kap egy „lelki vezetőt” („head”, „fejest”), akivel megbeszéli lelki problémáit. Ennél a csoportosulásnál a közösségek és az egyének vezetői túlnyomó többségben világiak. A legfejlettebb „Covenant Community” a Michigan állambeli Ann Arborban, a megújulás első központjában alakult ki. Megpróbálta összefogni, közös „alapszabályokkal” ellátni az egész világon elterjedt „Covenant Community”-ket. De nagyrészüket csak laza, lelki kapcsolatot fogadott el.

A csoportok jórésze a plébániákhoz csatlakozott, illetve már ezeken belül született meg. Nemcsak hogy nem akarta ezektől elvonni a híveket, hanem éppen az egész plébánia karizmatikus megújulását tűzte ki feladatául. Áll ez főként a katolikus karizmatikus csoportokra. Megértő, Isten sugallatainak megnyílt plébánosok és lelkészek irányítása alatt megőrzik – a plébánia egyéb mozgalmait, egyesületeit mellett – sajátos jellegüket, sugározzák karizmáikat,

s részesednek az egyházi hivatalokon és szentségeken keresztül ható Lélek egyéb gyümölcseiben.

Az amerikai püspökök, mint az egyház egyéb püspöki karai is hamar felgyeltek a karizmatikus megújulásra. Kezdetben egyesek bizalmatlanul kritizálták, mások annyira föllekesedtek, hogy személyesen is csatlakoztak a mozgalomhoz. A püspöki kar bizottságot alakított a mozgalom tanulmányozására és lelkipásztori irányítására. A bizottság 1975-ös nyilatkozata még elég óvatos. Elismeri a mozgalom nagy értékeit, de kifejti a veszélyeket is. Hangsúlyozza, hogy az egyszerű és rendkívüli karizmák mindig jelen voltak az Egyház életében. Finoman figyelmeztet arra, hogy nem szabad az Egyház karizmatikus életét a karizmatikus mozgalommal azonosítani. Kifejti, hogy milyen kritériumok alapján lehet megítélni a karizmák valódiságát. Ha adott esetben a profécia, glosszolália vagy a gyógyítás adománya valóban a Szentlélektől van, akkor az egész Egyházat építi, és előmozdítja a szeretet növekedését. Mindaz, ami megbontja az Egyház egységét és „elitizmust” táplál (azaz azt sejteti, hogy senki sem lehet teljes értékű keresztény, ha nem tagja a mozgalomnak) nem jöhet az egység és a szeretet Lelkétől. A nyilatkozat óv az anti-intellektualizmustól, a teológia és a szentírástudomány lebecsülésétől, attól, hogy a hit valóságát érzelmekben kifejezhető élményre csökkentjük. A nem katolikus amerikai karizmatikus mozgalmakban ugyanis gyakoriak voltak ezek a túlhajtások. Helyesnek tartja a protestáns karizmatikusokkal való alkalmi imádságot, de erősíteni akarja az imacsoportok katolikus jellegét. Felhívja a püspököket és papokat, hogy ismerkedjenek meg az egyházmegyéjükben terjedő mozgalommal, mutassák meg a Szentlélekben való élet szentségi forrásait. Becsüljék, de irányítsák is az imacsoportokat, vonják be őket minél szervezesebben az egyházmegye, ill. a plébánia életébe. A mozgalom sikere attól függ, állapítja meg a nyilatkozat, hogy képesek leszünk-e olyan vezetőket nevelni, akik az egész Egyházzal együtt élnek, és akik képzetek a teológiában s a szentírásmagyarázásban.

1975 óta a mozgalom sokat fejlődött. Az első – nem egyszer túlfűtött – lelkesedés nyugodtabb lett. Amerikában, úgy látszik, a számszerű növekedés megállt, de Európában és egyéb földrészeken nem. Másrészt a plébániai imacsoportok és a „Covenant Community”-k hatása az amerikai plébániák ill. egyházmegyéek életére csak erősödött. Az 1984-ben kiadott püspöki nyilatkozat nagy dicsérettel szól az elért eredményekről, idézi VI. Pál és II. János Pál elismerő szavait, és további útmutatást nyújt.

2. Okok

Miután vázoltuk az amerikai karizmatikus megújulás történetét, vizsgáljuk meg milyen, emberileg is megközelíthető okok segítenek, hogy létrejöttét jobban megértsük. Ezzel nem tagadjuk, hogy valóban az Isten Lelke érlel gyümölcsöket benne.

A század eleje óta működtek protestáns pentekosztális gyülekezetek Amerikában. Eredetileg az „elfogadott”, meghonosodott és elismert protestáns

egyházakból váltak ki. Vallásosságuk egészen hasonló volt a jelenlegi, ún. neopentekosztális mozgalomhoz. De az 1900-as években elsősorban a szegény, műveletlen nép között terjedtek. Szociológusok „peremjelenségnek” tartották, a nagy nyilvánosság alig hallott róluk.

Mivel magyarázhatjuk, hogy 1967-től a mozgalom oly rohamosan terjedt a katolikus Egyházban és jelentkezett az episzkopális, luteránus, prezbitériánus és baptista egyházakban is? Miért az egyetemisták és a középosztály soraiban terjedt el leginkább a katolikus Egyházon belül? Miért nem a munkások és szegények között? Válaszunk nem végleges, csak néhány valószínű okot említ meg.

1. A mai időkben sem csak a szegény embernek van szüksége megértő, támogató közösségre, hanem az ún. középosztálybelinek is. A modern városi élet gyökértelen, személytelen, gépi strukturái növelik az ember magányát és fokozzák igényét egy meleg, szerető közösségre. A nagy, személytelen plébánia nem tudja ezt a közösségi igényt kielégíteni. Ezt az igényt is felhasználhatta a Lélek, hogy az emberek különösképpen érzékenyek legyenek szeretetnyilvánításaira.

2. Az amerikai középosztály hagyományos ideálja a józan, érzelmeit mindig fegyelmező „gentleman”. Ebben a racionalista kultúrában a legmegbélyegezettebb gyöngeség az érzelmi fegyelem elvesztése. Mindez rányomja bélyegét a családi kapcsolatokra és a vallási életre is. Az apa pl. soha meg nem ölelné a saját fiát. Inkább férfiasan kezét ráz vele. Amerikában a hagyományos katolikus prédikációra is állt a szabály: „soha ne engedj utat az érzelmeknek”. Így aztán az átlagprédikáció inkább száraz értekezésre, közvetlen hangú csevegésre, vagy rosszabb esetben a plébániai hírek megbeszélésére korlátozódott. Ebben a hűvös, érzelmileg meddő légkörben érhető a hirtelen forradalom: pszichológiai síkon a karizmatikus megújulás a vallásos érzelmek gátszakító fölshinretérését is jelentette.

3. A két előző meggondolás az egész amerikai középosztály világában kereste az okokat. A katolikus Egyházon belül azonban egy harmadik okot is megjelölhetünk: a II. Vatikáni Zsinat helytelen értelmezését. A Zsinat igazi szándékát (a Szentírás, a patrisztikus teológia és a liturgia elfelejtett gazságában megújítani az Egyházat, hogy az evangéliumot hitelesebben és érthetőbben közvetíthesse a mai világnak) csak kevesen fogták fel. A Zsinatot még a katolikus tömegek számára is igen gyakran a világi sajtó és tévé közvetítette. Az amerikai papság egy részét meglepetésszerűen érte a Zsinat. Nem igen értették, mi történik és miért. Így aztán ők is a tömegtájékoztató eszközök értelmezésén keresztül próbálták a Zsinatot feldolgozni és a hívekkel megismertetni. Ennek következtében a sok kiváló reform mellett (pl. az anyanyelvi liturgia, a Szentírás széleskörű tanulmányozása, a laikusok öntudatra ébredése) a szekularizáló korszellem is beszivárgott az Egyházba. Ellaposította a liturgiát, a teológiában megkérdőjelezte az alapvető keresztény misztériumokat és kétségbevonta a keresztény hit történelmi alapjait. Ennek következté-

ben nagy hiányérzet és csalódás támadt éppen a műveltebb katolikusok körében, akik lépést tartottak az eseményekkel. Úgy érezték, hogy a Zsinat utáni légkör nemhogy megkönnyítette, hanem inkább akadályozta vallásos életük kifejlődését. Valóban vágytak az élő Isten megtapasztalására, „mint a kiaszott rög a harmatcsepre”.

Ehhez járult még, hogy a Zsinat után több plébánián máról holnapra megszüntették a paraliturgikus ájtatosságokat. A rózsafüzér, litániák, keresztutak, elsöpétek, elsőszombat, negyvenórás szentségimádás sok hívőnek fontos, érzelmileg is kielégítő vallásos gyakorlat volt. Megszűnésük mégjobban előmozdította a katolikus vallásos élet racionalizálódását és növelte a vallásos hiányérzetet.

3. Mérleg

Egy még élő mozgalmat igen nehéz tárgyilagosan kiértékelni, főleg akkor, ha olyan sokrétű és csoportonként különböző, mint a karizmatikus mozgalom.

Yvès Congar-ral elmondhatjuk (szavait a püspöki bizottság is idézi): „a karizmatikus megújulás kegyelem az Egyház számára”. Talán a középkori ferences mozgalom óta nem volt ilyen méretű laikus megmozdulás az Egyházban, ennyi tömeges megtérés, az Isten „édességé”-nek ilyen mély és ilyen tömeges megtapasztalása. Ezek akarják életüket Krisztusnak adni, életük központja Isten ingyenes, önmagáért való dicsérete. Naponta olvassák a Szentírást, mint Isten feddő és életet adó szavát, mely a Szentlélek mindenható erejével formálja életünket. Céljuk, hogy Krisztus országa, azaz Krisztus uralma megvalósuljon az egyén és társai életében. Megízlelik a keresztény közösség misztériumát: egymás hitét erősítik, egymást támogatják mind lelkiekben, mind anyagiakban. Hisznek abban, hogy az Egyház folytatja Krisztus gyógyító munkáját: ma is gyógyítja a betegek lelkét és testét.

Ezek az elemek többé-kevésbé minden karizmatikus csoportban megvalósultak. Tömeges feltűnésük VI. Pál szavaival, nagy „lehetőség” az Egyház és a világ számára. VI. Pál beszéde óta 9 év telt el. Az elmúlt időben a karizmatikus mozgalom rengeteg jó gyümölcsöt hozott és hoz ma is. A Szentlélek sokakat meghívott és hív szüntelenül.

A kezdeti „édesség” és mennyei béke megtapasztalása, az Egyház kétévezredes tapasztalata szerint elsősorban arra szolgál, hogy „elcsábítsa” a lelket, hogy a megtérő bűnös megérezze, érdemes az istenkeresés útján elindulni. A mézeshetek után a Jegyes, Krisztus igen gyakran „bűjócskát” kezd az „elcsábított” lélekkel: hol eltűnik, hol újra megjelenik, hogy a lelket további keresésre ösztökélje. A lélek fejlődése attól függ, hogy hajlandó-e a Jegyes keresésére akkor is, amikor nem „érzi” jelenlétét, avagy megreked a saját élménye bűvöletében. Ha az utóbbi történik, akkor következik az, amit Ed O'Connor, a karizmatikus megújulás egyik teoretikusa „karizmániá”-nak nevez. A karizmániától megszállt ember úgy keresi a lelki „élményt”, a rendkívüli karizmat, mintha ez

lenne a hit központja. Nem érti, hogy az élmény ugyan normális velejárója a hitnek, de csak akkor nem torzul el, ha a hívő túllép rajta és eljut a láthatatlan Istenig. Az Isten lélek és olyan imádókat keres, akik Őt lélekben és igazságban imádják. Az igazi hit sohasem magára az élményre irányul, nem annak élvezetére összpontosul. A hívő számára a hitélmény jel, csalogató, hogy a minden élménynél nagyobb, láthatatlan Istent keresse. Az imában, a közösség szeretetében történő találkozás boldogító percei előkészítik és erősítik, hogy még ha semmit se érez, vagy éppen ellenkezése van az imádság iránt, akkor se hagyja abba. Tudja, hogy Jegyese próbára teszi: „Engem magamat keresel-e vagy önmagad lelki kielégülését?”

Ha a lélek valóban az Istent keresi, aki nagyobb a saját élményénél és minden közösségi élménynél, akkor megérti a szentségek jelentőségét. A kegyelem érzékelhető jelei, de csak a hitben látjuk azt, aki bennünk működik. Hányszor nem érzünk semmit, mikor Jézus testét és véréát vesszük az Eukarisztiában. A hitből azonban tudjuk, hogy minden Eukarisztiában sokkal nagyobb dolgok történnek, mint a „legsikeresebb” karizmatikus imagyűlésen, vagy más hasonló felemelő találkozásnál.

Aki ilyen hitből él, az könnyebben megérti, hogy Jézus gyógyító tevékenysége itt a földön az eszkatologikus gyógyulás elővételezése és garanciája. Mindannak, aki meggyógyult és annak is, aki emberileg nem gyógyult meg, a Krisztus keresztyét kell magára vennie. A föltámadás boldogságához csak a kereszten át lehet eljutni. Véglegesen a halálunk után, részlegesen már itt a földön is. Minden bűn és esetleges következménye (pl. betegség és lelki zavar) valamiképpen az ördög uralmának kifejezője. Azonban (amint a püspöki nyilatkozat is meghagyja) a legtöbb betegségnél helytelen volna közvetlenül az ördög hatását keresni és ennek következményeként a természetes gyógyeszközöket elhanyagolni. Az evangélium központja nem az ördög, hanem Jézus Krisztus uralma.

A hívő keresztyény, legyen az tagja a karizmatikus mozgalomnak vagy sem, ha növekedni akar a hitben, akkor éhezik a hit misztériumainak egyre mélyebb megértésére. Nem rekedhet meg a saját pünkösdi élményei elemzésénél. Törekszik a teológiai elmélyülésre és keresni fogja a Szentírás objektív és teljes értelmét. Ezért biztatja a püspöki nyilatkozat a karizmatikus megújulás vezetőit mélyebb teológiai képzésre. A Zsinat igazi szándéka, hogy valóban megtörténjen a „ressourcement”. Azaz: térjünk vissza a forrásokhoz, ismerjük meg hitünk mélyebben. A német nyelvterületen rendszeres tanfolyamokon mélyítik el a karizmatikus csoportvezetők hitét.

Ha a Lelket birtokoljuk, valamiképpen a hit egész valóságát ismerjük meg, fogalomelőtti, közvetlen intuitív ismerettel. De éppen a bennünk lakó Lélek ösztönöz arra, hogy ezt az élményszerű ismeretet a Szentírás, a teológia és a liturgia fényében egyre világosabban fogalmazzuk meg önmagunk és a világ számára. A keresztyény misztériumok teljesebb megfogalmazása éppúgy a Szentlélek karizmája, mint a gyógyítás, vagy profétálás.

Ha megszűnik a „vallásos élvezet”-hez való egyoldalú ragaszkodás, a karizmatikus jobban átélheti hite katolikus jellegét. Fölfedezi, hogy a katolikus hit fontosnak tart minden világi értéket, kultúrát, civilizációt, tudományt és mindazt, ami igazán emberi. A katolikus hit társadalom- és kultúraformáló erő azáltal is, hogy sajátos értéküket elismeri, autonómiájukat tiszteletben tartja és mindazt előmozdítja, ami „emberibb embert” teremt. Az emberré testesült Isten vallása, aki az emberi élet egészét elfogadta, és az emberi élet egészét akarja megszentelni. Újra meg újra tudatosítanunk kell ezt, amiről a legnagyobb misztikusok sem feledkeztek meg. A karizmatikus imacsoportok tagjai kezdettől fogva nagylelkűek voltak az egyénre, testvérré irányuló szeretetszolgálatokban. Egyesek kifogásolják, hogy közösségileg hiányzik belőlük a törekvés a kultúra és a társadalmi struktúrák igazságossabbá tételére. Erre az amerikai püspökök nyilatkozata is biztatja őket. Másrészt az is tagadhatatlan, hogy a Lélek ajándékai különbözők, senki sem részesedik egyforma mértékben mindegyikben. Modern, rohanó világunkban nagy szükség van azokra, akik a „belső értékeket” hangsúlyozzák: a teljes megtérést, a megnyílást a Lélek adományai előtt, Isten dicséretét és az embertestvér igazi szeretetét az egyházi közösségben.

A fenti gondolatok nem törekedtek teljességre. Néhány szempontot akartak bemutatni. Főleg nem hallgattuk el, hogy milyen veszélyek fenyegethetik az embert a legszentebb úton, az Istennel való őszinte és teljes kapcsolatnál is. Alázattal és szüntelenül arra kell tehát törekednünk, hogy valóban a Lélek adományai töltsenek el bennünket és így mindinkább megtermékenyíthessük imáinkkal, áldozatainkkal az egyház egész közösségét. Paradox kifejezéssel – amire a német nyelvterületen működő karizmatikus mozgalmakat serkentő püspöki irat is utal – úgy is mondhatnánk: a karizmatikus megújulás akkor éri el igazi célját, ha mint önálló mozgalom fölöslegessé válik. Mint annakidején a liturgikus mozgalom, átadja maradandó értékeit az egyetemes Egyháznak. Így az Egyház teljessége gyarapszik a Lélek iránti hűségben és szolgálatban, a karizmatikusok pedig jobban megnyílnak az Egyházban őrzött egyéb, a Lélektől származó kincsek befogadására, gazdagodnak szentségi életével, a tudás és bölcsesség ajándékával, a kultúra és az igazságosság szolgálatának karizmájával.

Béky Gellért

A LÓTUSZVIRÁG TITKA

(Kelet misztikája)

AMI NINCS MEG A RÓZSÁBAN SEM

A misztika „analóg” fogalom (H. Küng). A keresztény misztikát se könnyű meghatározni. Alig akad két olyan szaktekinély, aki teljesen egyetértene abban,